

COVID-19 SALGINI BAŞLANGICINDA ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ YOĞUN BAKIM ÜNİTELERİNDE GÖREV YAPAN SAĞLIK ÇALIŞANLARININ RUHSAL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLEREK İLGİLİ FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI

Ceren Meriç Özgündüz¹, Murat Bıçakçioğlu², Ayşe Şahin Tutak³, Arman Özgündüz⁴

¹Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, İstanbul

²Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı, Balıkesir

³Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Adıyaman

⁴Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, Beyin ve Sinir Cerrahisi Kliniği, İstanbul

GİRİŞ VE AMAÇ: Koronavirüs Hastalığı 2019 (COVID-19) salgını süreci başlangıcında Yoğun Bakım Ünitesi (YBÜ) sağlık çalışanlarında anksiyete, depresyon, uyku kalitesi ve stres düzeylerini ortaya koymak ve bunlara etki eden faktörleri araştırmaktır.

YÖNTEM: Çalışmaya 20-30 Nisan 2020 tarihleri arasında, Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi (ADYÜ) YBÜ'nde çalışan 79 katılımcı dâhil edilmiştir. Katılımcılar sosyodemografik veri ve COVID-19 ile ilgili anket formu, Pittsburg Uyku Kalite İndeksi (PSQI), Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği (DASS-42), Beck Depresyon Envanteri (BDI) ve Beck Anksiyete Envanteri (BAI) ölçeklerini doldurmuştur. Araştırma, ADYÜ Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Karar sayısı: 2020/5-12).

BULGULAR: Katılımcıların 58'i COVID-19(+) hastaların olduğu YBÜ'nde çalışmaktadır. Katılımcıların 22'si doktor, 43'ü hemşire, 14'ü diğer sağlık çalışanıdır. 19'unun uyku kalitesinin kötü olduğu, 35'inde depresyon, 51'inde anksiyete ve 44'ünde stres görüldüğü saptanmıştır. COVID-19(+) hastaların olduğu YBÜ'lerde çalışan katılımcıların DASS-S, BAI ve BDI puan ortalamalarının daha yüksek (sırasıyla $p<0,016$, $p<0,023$, $p<0,039$), doktorların BDI puanı sıra ortalamasının hemşireler ve diğer sağlık çalışanlarından daha düşük (sırasıyla $p<0,033$, $p<0,001$) ve COVID-19 belirtisi olanların BAI puanlarının sıra ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,010$).

TARTIŞMA VE SONUÇ: COVID-19(+) hastaların olduğu YBÜ'nde görev yapan sağlık çalışanlarının stres, anksiyete ve depresyon düzeylerinin daha yüksek olması, doktorların hemşireler ve diğer sağlık çalışanlarına göre daha düşük düzeyde depresyonu olması ve COVID-19 belirtisi olanların anksiyete düzeylerinin daha yüksek olması çalışmamızın ana bulgularıdır. Çalışmamızın bulguları COVID-19 salgını sürecinde sağlık çalışanlarına psikolojik destek sağlanmasının önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, anksiyete, depresyon, stres, sağlık çalışanları

COVID-19 TANISI ALMIŞ VE ALMAMIŞ BİREYLERDE OBSESİF-KOMPULSİF BELİRTİLER İLE SOSYODEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Selin Karaköse, Berna Akçınar, Ezgi Şen

FMV Işık Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul

GİRİŞ VE AMAÇ: Bu çalışmanın amacı COVID-19 tanısı almış ve almayan bireylerde obsesif-kompulsif belirtileri sosyodemografik değişkenlere göre incelemektir.

YÖNTEM: Çalışmanın örneklemini COVID-19 çağrısı kapsamında desteklenen TÜBİTAK 1001 (Proje No:120K421, Sözleşme Tarihi: 24/06/2020) projesi kapsamında yapılan duyurular ile gönüllü olarak katılan 18 yaş üzeri bireyler oluşturmaktadır. Bu çalışma, geniş bir araştırma projesinin bir bölümünü oluşturmaktadır ve katılımcılar başka araştırmalarda da yer almıştır. FMV Işık Üniversitesi Etik Kurulu ve Sağlık Bakanlığı Bilimsel Araştırma Komitesi izinleri sonrasında, katılımcılara Sosyodemografik Bilgi Formu ve PADUA Envanterini içeren bir anket bataryası sunulmuştur. Çalışmanın örneklemini 372 COVID-19 tanısı almış, 375 COVID-19 tanısı almayan kişi oluşturmaktadır.

BULGULAR: Obsesif-kompulsif belirtilerden 'kesinlik' alt boyutunun, COVID-19 tanısı alan bireylerde (ORT=5,03, SS=4,86, COVID-19 tanısı almayan bireylere göre (ORT=4,65, SS=4,78) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ($p<0,05$) daha yüksek olduğu bulunmuştur. Her iki örneklem grubunda da 'temizlik' alt boyut puanlarının kadınlarda, erkeklere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ($p<0,05$) daha yüksektir. COVID-19 tanısı alan örneklem grubunda 'temizlik' alt boyutundan toplam puanların 24-35 yaş arası bireylerin (ORT=22,20 SS=9,38) diğer yaş gruplarına göre, COVID-19 tanısı almayan örneklem grubunda ise 18-24 yaş arası bireylerin (ORT=22,07, SS=9,14) diğer yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ($p<0,05$) daha yüksek puan aldıkları bulunmuştur. COVID-19 tanısı almış örneklem grubunda 'temizlik' alt boyut puanlarının eğitim ve çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği, bunun aksine COVID-19 tanısı almayan örneklem grubunda temel eğitim düzeyine sahip bireylerin ($t(316)=4,16$, $p=0,003$), üniversite ve üzeri eğitim derecesine sahip bireylere göre ve çalışmayan bireylerin, çalışan bireylere göre ($t(316)= -3,28$, $p=0,001$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldıkları bulunmuştur.

SONUÇ: Pandemi kapsamında alınan önlemler ile yakından ilişkili olan obsesif kompulsif belirtilerden temizlik için kadınlara özgü önleyici çalışmalarının geliştirilmesi ve COVID-19 tanısı almış bireylerde temizlik dışında, tekrarlayıcı davranışları ve saymayı içeren kesinlik ile ilgili müdahale çalışmalarının geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, obsesif-kompulsif belirtiler, temizlik